

פרשת השבוע על-פי ה"פרי צדיק"

פרשת בא

ל.ו. ו.י.א. נ.ג.ו.מ. 33 ק"י

[יא] שמעתי בשם רבינו הרה"ק מלובלין זצוק"ל שאמר ששבת פרשת בא הוא כעין ימים ראשונים דפסח, כשלח ימים אחרונים דפסח, יתרו שבועות. והוא כמו שאמרנו כמה פעמים במה שנאמר (במדבר כ"ח, י"ג) שבת כשבתו שכל שבת יש לו קדושה מיוחדת. והיינו דקדושת הפרשה שקורין בו זהו קדושת השבת ובכל שבת קריאה מחודשת ובשבת זו קורין יציאת מצרים ובשלח קריעת ים סוף ויתרו מתן תורה. וקדושת יציאת מצרים כתיב (תהלים קי"ד, א-ב) בצאת ישראל ממצרים וגו' היתה יהודה לקודשו וגו' והיינו דכל ישראל נקראו על שם יהודה יהודי אנא (בראשית ו' כ"ח, ו') דאף שכל ישראל נקראו על שם יוסף שארית יוסף (שם ע"א, ב') אבל מדת יוסף גבור הכובש את יצרו ולא קלקל כלל ויש בישראל מי שקלקל ועל זה יברר יהודה דועמך כולם צדיקים דביהודה התחיל הקלקול בער ואונן ואף דאיתא במדרש (שם פ"ד, י"ט) בראובן ואתה פתחת בתשובה תחילה חייך שכן בנך עומד ופותח בתשובה וכו' מכל מקום איתא (בבא קמא צ"ב.) מי גרם לראובן שיודה יהודה וכו' וזה היה במעשה תמר שאז נתקנו נשמות ער ואונן בגלגול פרץ וזרח ומפרץ יצא דוד שהקים עולה של תשובה (מועד קטן ט"ז:) וממנו יצא משיח שיברר שכל ישראל כולם צדיקים וזהו היתה יהודה לקודשו שכל ישראל קדושים הם. ואף מי שיש לו ואינו רוצה איקרו ישראל קדושים (חולין ד:) והוא מטעם שבאמת רצונינו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה וכו' (ברכות י"ז.) ואף שקביעת הקדושה התחיל ביהושע מזרע יוסף שהכניס ישראל לארץ ישראל ונקבע קדושה בשילה מכל מקום כתיב (תהלים ע"ח, ס) ויטוש משכן שלו וגו' ויבחר את שבט יהודה וגו' ועיקר קדושה יהודה לקודשו שהיא קביעת וקיימא בכל ישראל. ישראל ממשלותיו ממשלה נקרא שלא מדעת כמו שפירשו מה שנאמר (בראשית ל"ז, ח) המלוך וגו' אם משול תמשול בנו ועל דרך מה שנאמר (עובדיה א, כ"א) כי לה' המלוכה ומושל בגוים שאצלם נקרא ה' יתברך מושל. וכתיב (יחזקאל כ', ל"ג) אם לא ביד חזקה וגו' אמלוך עליכם ובמתן תורה כפה עליהם ההר כגיגית (שבת פ"ח.) ומכל מקום כתיב (דברים ל"ג, ג') והם תוכו לרגליך והיינו שבשורש רצו ישראל שיכופו אותם והיינו בשורש בחינת מלוכה. וישראל נקרא על שם שמטתו שלימה ואין בה פסולת ובשעה שנקרא שמו ישראל נאמר לו גוי וקהל גוים וגו' ואמרו (בראשית ו' כ"ח, ה) עתידין בניך וכו' מקריבים בשעת איסור הבמות והיינו שאז יתקן אליהו כלל ישראל ודרשו (ברכות ט"ז) ענני ה' ענני שתסיח דעתם שלא יאמרו מעשה כשפים הם שנאמר

שאף זה שלא יאמרו מעשה כשפים הם הוא גם כן ביד ה' יתברך שלבן של ישראל גם כן בידו וזה שנאמר ישראל ממשלותיו ממשלה שלא מדעת.

ואיתא מהאר"י הקדוש שששה שבועות שובבי"ם מסוגלים לתיקון קדושת הברית והעיקר עד אחר פרשת יתרו דמשפטים הוא נגד מי שקלקל ונמכר לעבד. ועיקר התיקון על ידי תורה אור וכמו שנאמר (תהלים צ"ז, י"א) אור זרוע לצדיק. וחמש פרשיות אלו נגד חמש פעמים שבפסוק יהי אור. יהי אור נגד פרשת שמות שנזכר בו הגלות שהיא ההכנה למתן תורה כמו שאמרו במדרש (שמות ו' א, א') על זה ואהבו שחרו מוסר ובגמרא (ברכות ה') שלש מתנות טובות וכו' על ידי יסורין ואלו הן תורה וכו' ויסודי גלות מצרים היה הכנה שעל ידי כן זכו למתן תורה ונזכר בפרשה זו לידת משה דכתיב בו כי טוב שנתמלא הבית כולו אור (סוטה י"ב.).

ויהי אור נגד פרשת וארא שהוזכר בו השבע מכות שכבר יצאו ישראל משבע הקליפות ונכנסו לקדושת שבע מדות תחתונות שבקדושה וכתיב במכה שביעית כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפתי וגו' והיינו על מכת ברד שכנגד המדה שביעית דשבע תחתונות מכונה בשם גוף. ועל כן כתיב בה ויכבד לבו וגו' ויחזק לב פרעה וגו' מעצמו שהיה סבור שכבר נפטר וקיבל כל המכות ועמד בהן (כמו שנתבאר מאמר ב'). וירא אלהים את האור כי טוב נגד פרשה זו דכתיב בה ולכל בני ישראל היה אור במושבותם ובפרשה זו כבר נזכר יציאת מצרים ואז היתה יהודה לקודשו וכתיב (ישעיה ג', י') אמרו צדיק כי טוב אין טוב אלא צדיק (חגיגה י"ב.) ויהודה יברר דכל ישראל בבחינת צדיק דכולם צדיקים. ויבדל אלהים בין האור ובין החושך נגד פרשת בשלח דשם היה ההבדל בין ישראל למצרים שמקודם קריעת ים סוף סברו עוד שמצרים שולטים בהם ויצאו רק לפי שעה ובקריעת ים סוף שהיה התגלות עתיקא נאמר לא תוסיפו לראותם וגו'. ויקרא אלהים לאור יום נגד פרשת יתרו שבו מתן תורה ועל דרך מה שאמרו (פסחים ב'). קרייה רחמנא לנהורא ופקדיה אמצותא דיממא והיינו שנקבע בלב ישראל האור שלא יתקלקל עוד כמו שהיה אחר קריעת ים סוף דכתיב (שמות ט"ו, כ"ב) וילכו וגו' ולא מצאו מים ואין מים אלא תורה (בבא קמא פ"ב.).

3

יתברך על דרך מה שאמרו (ברכות ל"ד:) שלום לרחוק לרחוק ברישא על בעל תשובה. ואף מי שהוא מרוחק הרבה מכל מקום הנני מושיעך מצדי שלא מדעתם. ושב יעקב שבודאי ישובו וכמו שאמרנו במה שנאמר ישראל ממשלותיו שה' יתברך יחזירם בתשובה אף שלא מדעתם שזהו בחינת ממשלה. ועל זה אמר ואל תחת ישראל ושקט ושאנן ואין מחריד על דרך מה שנאמר (ויקרא כ"ו, ו') ושכבתם ואין מחריד והיינו מפחד ורוגז היצר הרע שעל זה נאמר (שם) ונתתי שלום בארץ ואמרנו שזהו עיקר השלום מפחד ומלחמת היצר הרע וכמו שנאמר (תהלים ל"ח, ד') אין שלום בעצמי מפני חטאתי. ואמר ושב יעקב שבודאי ישוב וכמו שנאמר (יחזקאל ל"ו, כ"ו) והסירותי את לב האבן מבשרכם וגו' ונאמר (שם, כ"ז) ועשיתי את אשר בחוקי תלכו וגו'. ובשבת נתקן הכל שיהיה טוב מאד דלית נהורא אלא ההוא 20 דנפק מגו חשוכא (וזהו ח"ב קפ"ד.) והחושך מועיל שיהיה טוב מאד:

ל.ו. ו.י.א. נ.ג.ו.מ. 33 ק"י

[י] בקידוש ליל שבת אומרים זכרון למעשה בראשית תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים. ויש להבין שייכות קדושת שבת שיהיה זכר ליציאת מצרים. אבל בלוחות אחרונות כתיב (דברים ה', ט"ו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו' על כן צוך וגו' ובדברות ראשונות כתיב (שמות כ', י"א) כי ששת ימים וגו' וינח וגו' שהוא זכר למעשה בראשית. והענין דאיתא במדרש (בראשית ו' כ"ח, ב') משל למלך שקנה שני עבדים שניהם באוני אחת ובטומי אחת על אחד גזר שיהא גיזון מטמיון ועל אחד גזר שיהא יגע ואוכל וכו' כך ישבה הארץ תוהא ובוהא אמרה העליונים וכו' והתחתונים אם אינם יגעים אינם אוכלים וכו', ולכאורה הא דבזעת אפך תאכל לחם דצריך ליגיעה לאכול זה היה קללת אדם הראשון אחר החטא אבל מקודם היה כמו לעתיד דלא היה צריך ליגיעה דכל עצי הגן היו מוכנים לפניו ואמרו (סנהדרין נ"ט:) דמלאכי השרת היו צולין לו בשר ומסננין לו יין וכאן אמרו זה מיד בשעת בריאת העולם דהיתה הארץ תוהא על זה משמע דכן נגזר בתחילת הבריאה.

אבל באמת אדם לעמל יולד אלא שהוא לעמל תורה וכך היה תחילת הבריאה וכמו שנאמר (דברים י"א, י"ג) והיה אם שמוע וגו' ואכלת ושבעת השמרו וגו' ועצר וגו' ונאמר באדם הראשון בגן עדן (בראשית ב', ט"ו) לעבדה ולשמרה ואיתא (וזהו ח"א כ"ו.) לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה. ואמרו (קידושין פ"ב.) ואני נבראתי לשמש את קוני וכו' אלא שהרעותי מעשי ומהחתי את פרוחתי ואתר החוטא ויחזי לו

30

50

היגיעה על פרנסה ועול דרך ארץ ובתחילת
הבריאה היה להיות היגיעה בעמל תורה. כי
האדם נברא בדוגמא העליונה והקב"ה עסק
בששת ימי המעשה בבריאת העולם שהוא
על ידי התורה כמו שאמרו (בראשית וכה א'
א') על פסוק (משלי ח' ל') ואהיה אצלו אמון
כלי אומנתו וכו' וכן מחדש בכל יום תמיד
מעשה בראשית ועל זה אמרו (בראשית וכה
ב' ט') דגילה לאברהם אבינו ע"ה הלכה
שמחדש בכל יום והיינו דחידוש מעשה
בראשית בכל יום הוא על ידי התחדשות דברי
תורה בכל יום וקודם מתן תורה היה ה'
יתברך המחדש. ומשניתנה תורה לא בשמים
היא ומסר זה לישראל דעל כן נקראו תלמידי
חכמים בונין בסוף ברכות (ס"ד.) ובשבת
(ק"ד.) של בנאים אלו תלמידי חכמים
שעוסקין בבנינו של עולם וכו' דעל ידי
התחדשות דברי תורה שלהם הוא התחדשות
דמעשה בראשית. ועל ידי יגיעה זו ניזונים
כמו שאמרו (פסחים ק"ה.) עשרים וששה הודו
כנגד עשרים וששה דורות דקודם מתן תורה
וזן אותן בחסדו מבואר דמתן תורה ואילך
זן בזכות התורה. וזהו מה שאמרו (ברכות י"ז):
בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב כל העולם
כולו ניזונין בשביל וכו' ומה שאמרו מהר
חורב ורש"י בתענית (כ"ד.) מוחקן אבל
בברכות איתא אבל רצה לומר דמתן תורה
הוא שהתחיל זה. וזהו מדוגמא העליונה
דבששת ימי המעשה עמלים בתורה ועוסקים

בבנינו של עולם וניחא שלהם בשבת
להתענג על ה' וזהו זכרון למעשה בראשית
שהוא דוגמת שבת דמעשה בראשית.
וזהו בדברות ראשונות שבדיבור אנכי נתקע
תלמוד תורה בלכם ובדיבור לא יהיה
נעקר יצר הרע מלבם (שיר השירים וכה א' ט"ו)
ועל ידי זה היו חירות מיצר הרע ומשיעבוד
ולא היה להם עול דרך ארץ כמו שהיו במדבר
אוכלי מן ושמלתם לא בלתה כדי שיעסקו
בתורה ושבת דידהו זכר למעשה בראשית.
ולוחות אחרונות אחר החטא והוצרכו ליגיעה
דעולם הזה ושבת הוא הניחא מעמל צורכי
גופו ואז בשבת יעסקו בתורה וזהו הניחא
שלו. ועל כן נאמר שם שמור שהוא השמירה
בלב כמו שאמרו בתורת כהנים (בחקותי א')
שהוא מי שיגע בימי המעשה בצורכי גופו
ויוכל לשכוח בשבת לעשות איזה דבר האסור
וצריך שמירה, ודברות ראשונות זכור שמובא
(וזהו ח"ב צ"ב:) שהוא אתר דלית ליה שכחה
ולא קיימא ביה שכחה. ובדברות אחרונות
השבת הוא זכר ליציאת מצרים שהוא
ההוצאה מעבודת לפרעה להיות עבדים לה'
יתברך וכן בשבת נגאלים מעבודת דרך ארץ
ולעסוק בעבודת ה' יתברך והוא לעסוק
בתורה. ובכל אחד מישראל יש משתי שבתות
אלו רק אצל אלו זה עיקר ואצל אלו זה עיקר.
ועל כן אומרים בקידוש מתחילה בלשון

נסתר אשר קדשנו וכו' ורצה וכו' הנחילנו.
זכור הוא שבתא דיממא שזהו התגלות
עתיקא שהוא שכל הנעלם מכל רעיון ונקרא
הוא וביום ההוא אז יתגלה זה וכמו שאמרנו
כבר בסוד אני אתה הוא דהם שלש סעודות
דשבת ושמור הוא שבתא דליליא זכר ליציאת
מצרים חוזרים אחר כך לומר לנוכח כי בנו
בחרת וכו' קדשת וכו' הנחלתנו. כי במדרגה
זו מכירים הנוכח שהקב"ה עומד עלינו ורואה
במעשינו.

ובירושלמי (שבת פרק ט"ו הלכה ג') איתא
פלוגתא דחד אמר לא ניתנו
שבתות אלא לעסוק בתורה וחד אמר לא
ניתנה השבת אלא לתענוג ואיתא בפסיקתא
(סוף פרשה כ"ג) דלא פליגי דמאן דאמר לתענוג
אלו תלמידי חכמים וכו' ומאן דאמר לתלמוד
תורה אלו הפועלים שעוסקין במלאכתן כל
ימות השבת ובשבת הם באים ומתעסקים
בתורה (ונתבאר סוף מאמר ז' מקונטרס קדושת שבת
ע"ן שם) והוא כמו שאמרנו. וכל המקבל עליו
עול תורה מעבירין הימנו עול דרך ארץ
ובשבת מעביר ה' יתברך עול דרך ארץ מכל
ישראל דכל ישראל יש עליהם בשבת עול
תורה מה שצריכים להשמר ממלאכה שקל
לשכוח ולעשות איזה דבר האסור מתוך
הרגילות. וזה עיקר הדברי תורה קיום
מצוותיה (כמו שנתבאר כמה פעמים):

למוצאי שבת קודש אחר הברלה

וכשישים אל לבו שהקב"ה מלך מלכי
המלכים עומד עליו ורואה במעשיו יגיע אליו
היראה (הג"ה ריש אורח חיים). ועל ידי היראה
יבוא להתחרט על מעשיו שעשה נגד רצונו
יתברך ועושה תשובה שמתעם זה דרשו
(עבודה זרה י"ט.) אשרי איש ירא וגו' אשרי מי
שעושה תשובה כשהוא איש. וזהו שמודים
אתה חוננתנו למדע תורתך לבחינת הדעת
ועל ידי זה זוכין להבחין הברל בין קודש
לחול ושאר הברלות שכלולים כולם בהבדלה
בין שבת לחול. ושמעתי מרבינו הקדוש
זצוק"ל שאמר בשם רב אחד שבמוצאי שבת
הישראל כמו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא.
והוא על פי מה שאמרו (תגיגה ה') השליך
משמים ארץ נפל מן ידיה אמר מאיגרא רם
לבירא עמיקתא. וכן במוצאי שבת דיום
השבת יומא דנשמתין איהו (וזהו ח"ב ר"ה סוף
ע"א) ואיתא בגמרא (סנהדרין צ"א:) אל השמים
מעל זו נשמה ואל הארץ וגו' זה הגוף. ועל
כן מי שיש לו הרגש במוצאי שבת קודש
רואה ומרגיש שנופל משמים מיומא
דנשמתין. לארץ לעסוק בעניני הגוף וזהו
מאיגרא רם לבירא עמיקתא. ועל ידי שזוכין
לבחינת הדעת ולהרגיש ההבדל בין קודש
לחול יש לו חשק ליום השבת להיות שמור

מלאחריו (מכילתא יתרו בחדוש ד') והוא להיות
יושב שומר ממתין ומצפה לקדושת השבת
ועל ידי כן יכולים לזכות שיהיו ימי המעשה
חשוכים מכל חטא כמו יום השבת שניצולין
מן העבירה וכמו שאמרו (מכילתא בשלח ויסע
ה') על פסוק (ישעיה נ"ו, ב') שומר שבת וגו'
שמרוחק מן העבירה ובפרי עץ חיים שניצול
מקטרוג היצר הרע וזה שאמרו (שבת ק"ח:)
שעל ידי שמירת שבת נגאל מיד. ובשבת
נקראו ישראל יראי שמי כמו שאמרו בגמרא
(תענית ח') דאימת שבת על עם הארץ כמו
שאמרו בירושלמי (דמאי פרק ד' הלכה א'). ועל
ידי הרגש ההבדלה יועיל לימי המעשה. ועל
ידי יראה בא לתשובה. ועל ידי שמירת שבת
מחול לו ושלא יהיה כטובל ושרץ בידו
אומרים המבדיל בין קודש שהוא יום השבת
כמו שנאמר (שמות ל"א, י"ג) לדעת כי אני ה'
מקדשכם לחול. חטאתינו הוא ימחול. ועל
ידי ההכרה בהבדלות נוכל לבקש על ימי
המעשה שיהיו מנוקים מעוון חשוכים מכל
חטא ומדובקים ביראתך בקדושת השבת
שהיא יראה. וכיון שמשליכין רוע מעשים
נוכל לבקש על סליחת העוונות לתקן העבר
ועל טהרה: